

1959—1965 Д Ж И Л М Ё Д Т С С С Р - н О Л Н - А М Т Н А

Э Д Л - А Х У Н Д Е Л Г Р Л Т И Н К О Н Т Р О Л Ы Н Т О

(К П С С - н Х Х I - ч х у р г д е е р ү р Н . С . Х р у щ е в и н к е х д о к л а д и н т е з и с м ү д)

(Эклинь 229, 230, 231, 232-ч номермүлт).

Сибирин оln-амтна эдл-ахун тавгддях агъу ик мөнгүн, энүнд баах газрин брин зөбриг цуг Советск Союзин экономикиг өддүлхин төлө олзлх эв-аргь өгхмн. Сибирт тосхддях электростанце үүлдүрт орулдсна хөөн, электрическ күчн-чидл гаргылгын Европин ямаран чиги ори-нутгинэс икар гаргылгдхмн.

Украинск Советск Социалистическ Республика

Украинск ССР-н промышленностин цуг продукц до ч джилин эргид дүнхнд 77 процент немдж өс. а, хар металлург, нүүрснә промышленность, химическ промышленность, энергетик, нефтин болн газин промышленность, маши тосхлгын, шикрин промышленность мет тиим промышленностин эрки аныгсиг цааранднь делгрүллгын темдглгддханә.

Украинск ССР-н эдл-ахун делгрлтин төлө 214—219 миллиард арслнь кемджатә капиталнь тавцин мөнгүн темдглгддханә, энүнәс 50 гар процентнь күнд промышленностин көтлврч аныгсүр зөрүлгдханә. Западн областьсар промышленн ик кесг предприятия тосхгдхмн.

Республикин хар металлургд төмр-рудан болн марганцевой промышленностиг ахлулдж делгрүллгын тетклгнә төр тавгддханә, Криворожск төмр рудан бассейнд горнообогатительн 5 комбинат болн Кременчугск төмр руда гардг газрт комбинат тосхгддханә, Камыш-Бурунск комбинат икдүлгдхмн. Цуг эн керг-үүлдвр долан джилин эргид төмр руда гаргылгын 1,6 холван икдүлх эв-аргь өгхмн. Никопольск марганец гардг газрт марганцин руда гаргылгын 2,2 холван икдхмн.

Республик долан джилин эргид цө хаальгын 47—57 процент немдж өсхмн, болд — 38—45 процент, прокат гаргылгын — 32—39 процент немдж өсхмн. Энүнд прокатин болн турбинә хамгин ховр аныгын гаргылгын 2—3 холван икдхмн.

Уинә нүүрснә промышленностьд Донбассд үүлддях шахтс ясдж шинрүллгяр болн шин шахтс тосхлгяр болн, бас тедү мет, Львовск-Волынск нүүрснә бассейниг делгрүллгяр ик гидг көдлмш темдглгддханә.

1965 джилд нефть гаргылгын 6 сай тоннд, газ — 31,5 миллиард кубометрт күрхмн. Нефть эд-бод келгнә гурвн завод болн магистральн кесг газопроводс тосхлгын темдглгддханә.

Иирин болн дахуль газ дакад коксохимическ производствин күш олзлгнә улд химическ промышленность, нег үлү органическ синтезин продуктс гаргылгын түргн делгрлтан авхмн. Долан джилин эргид химическ гурвн ик завод тосхгдхмн, дакад вискон болн капрона утцна заводмудин, шинн заводин тосхлтс, калийн комбинатсиг өргдүллгын, күкрин комбинат тосхлгын төгсхмн.

Түләнә электрическ күчтә кесг станце тосхлгнас болн Кременчугск ГЭС үүлдүрт оруллгнас көлтә республикд энергетическ баз ахлулдж делгрүллгын темдглгддханә.

рх долан джилин эргид маши тосхлгнә Украина заводмудиг шишлнәгдүллгнә болн эднә күчинь олзлггь сәарүллгнә халхд ик гидг көдлмш кегдх зөвтә.

Одн-амтна эдлврин эд-тавр гаргылгын зөвәр икдхмн. Текстильн ик предприятия тосхгдхмн, мебель гаргылгын хойр холван өсхмн.

Хот-хоолин болн махн-үснә промышленностиг цааранднь делгрүллгын халгддханә. 1965 джилд шикр гаргылгын 4,9—5,3 сай тонн күртл икдхмн.

Селәнә эдл-ахун халхин гол төрнә — техническ культур болн малин шим-шүүс гаргылгын болн, бас тедү мет, ургыц өддүллгнәс көлтә буудя гаргыл-

гын, сад болн виноград тәрлгь делгрүллгын болд-жана. 1965 джилд нарн цецг, боднцг гаргылгын 1957 джилинәс дүнхнд 1,4 холван, махн болн үсн — 2 холван, өндгн — 1,8 холван, ноос гаргылгын—1,6 холван икддханә. Шикрин свекл гаргылгын 36—40 сай тоннд күрггдхмн. Долан джилин эргид 400 миньгь шаху газрт сад болн ягодникс, 340 миньгын гектар газрт виноград тәрлгын халгддханә.

Темдглгддях даалгьврмуд күцәлгнә ашд Украинск ССР амн болгнә тоод промышленн продукцин гол аныгс гаргылгярн, икар өсдж делгрн капиталистическ ори-нутгудас давдж гархмн. Тиигад, Украинск ССР 1965 джилд цө гаргылгярн 1957 джилд амн болгнә тоод күцсн США-н производствин кемдханәс дүнхнд 1,7 холван давхмн, Западн Германас — 1,9 холван, Францас болн Англиас — 2,5 холван; болд гаргылгяр США-н кемдханәс дүнхнд 1,2 холван, Западн Германас — 1,4 холван, Англиас — 1,6 холван, Францас — 2,2 холван давхмн; Украинск ССР-т амн болгнә тоод электро-энерг гаргылгын 1957 джилд Западн Германа болн Францин күцсн кемдханәс даву болхмн.

Белорусск Советск Социалистическ Республика

Белорусск ССР-д нефть эд-бод кедг промышленность бүрдәлгын, маши тосхлгнә, гиигн болн хот-хоолин промышленностиг цааранднь делгрүллгын, түләнә — энергетическ көрнгиг зөвәр батруллгын халгдддханә. Урднь промышленн делгрлтин дора кемджатә баасн Западн областьсар промышленн шин предприятия тосхгдхмн.

Республикин эдл-ахун делгрлти дүнхнд 32 миллиард арслнь капиталнь тавцин мөнгүн орулгд-жана, эннә урдк долан джилин эргинн капиталнь тавцин кемдханәс хойрас үлү холван давджана.

Республикин промышленностин цуг продукц долан джилин эргид 1,8 холван икдхмн. Электроэнерг гаргылгын 2,6 холван өсхмн, трактормуд, ачлгнә автомобильмүд гаргылгын — 1,5 холван икдхмн, химическ утц, цемент — 3 холванас даву, хлопчатобумажн эд — 18 холван, үүрмг шикр гаргылгын — 6 холванас давугяр өсхмн.

Маши тосхлгнә кесг ик заводмудин тосхлтс төг-слгын халгдддханә.

Республикин түләнә энергетическ көрнги, нефть эд-бод кедг ик заводмуд, түләнә электростанце, газопроводс тосхлгнас, шин торфопредприя-тьс, торф шахлгнә заводмуд үүлдүрт орулдгнас көлтә батрхмн.

Химическ промышленность ик гидг делгрлтан авхмн. Калийн комбинат, суперфосфатн болн азотн-туков заводмуд тосхлгын, хойрдгч суперфосфатн заводин тосхлт эклгын темдглгддханә. Энүнә ашд СССР-н барун үзгт минеральн удобрень гаргылгнә шин ик баз бүрдәгдхмн.

Гиигн болн хот-хоолин промышленностин цаарандк өслт теткдддханә.

Республикин селәнә эдл-аху цаарандан чиги үснә болн махна мал, махна гаха өсклгнә, шову өсклгнә, боднцг, долгунец-олсна болн шикрин свекл гаргылгнә хаалгярн йовдг шишлнәгдхмн. 1965 джилд олсн утц болн боднцг гаргылгын 1957 джилинәс дүнхнд 1,5 холван икдхмн, шикрин свекл — 3,2—3,6, буудя — 1,7—2 холван, мах болн үс гаргылгын — 2,1 холван икдхмн.

Темдглгддях даалгьврмуд күцәлгнә ашд Белорусск ССР 1965 джилд цугсоюзин гаргын калийн удобреня 20 гар-процентинь, металл керчдг станоксин 9 процентинь, трактормудин 19 процентинь, олсн утцна 15 процентинь өгхмн.

Узбекск Советск Социалистическ Республика

Узбекск ССР цаарандан чиги ори-нутгин көвн-гин гол көрнги болхмн. Эн учрар ирх долан джилд көвнә тәрлгнә болн энүнә залгылдата промышленностин аныгс делгрүллгнә гол оныг тавгддханә.

Республикин оln-амтна эдл-ахун делгрлтид 35—36 миллиард арслнь капиталнь тавцин мөнгүн тем-дглгддханә, эс гидж дүнхнд 1952—1958 джил-мүдәс 2,4 холван икар йилггдддханә.

Ирригационн тосхлт ик кемджатәгяр делгрүл-гдхмн. Көвнә тәрлгнә неквриг теткдг маши тосх-лгнә промышленность делгрлтан авхмн. Промыш-ленн продукцин цуг кемдханә долан джилин эргид 80 гар процент немдж өсхмн.

Бухара эргид оln-амтна эдл-ахун агъу ик чинртә газ гардг орм секлгын, Среднә Азин ик зуугынн баәтхә Уралин промышленн ик центрмүд теткх га-зин ик гидг промышленность бүрдәх эв-аргь өгхмн. Республикин түләнә баланст газин удельн чинрнә 1958 джилд 3,3 процент баәснәс 1965 джилд 60 про-цент күрч икдхмн, эннә тегәд карагандинск нүүрс зөблгнәс сулдх эв-аргь өгхмн. Газин түләнәд көд-лдг хойр ик ГРЭС тосхгдхмн.

Баәрн газрин кимд нүүрсәр көдлгд Ангренск ГРЭС күтц чидләрн үүлдүрт орхмн.

Ода үүлдддях заводта хамдан, Узбекск ССР-т болн Киргизск ССР-т гардг цуг нефтиг эд-бод кел-гын теткх нефть эд-бод келгнә ик заводин тосхлт төгсхмн.

Химическ промышленность болн өнәгтә металлург ик гидгяр делгрхмн. Азотн-туков завод тосхгдхмн. Минеральн удобрень гаргылгын долан джилин эр-гид хойр холванас икар өсхмн, химическ утц гар-гылгын зөвәр өсхмн. Улан мөнгь, хар хоргьлдж, цагъан хоргьлдж гаргылгын бүрдәгддханә. Цемент гаргылгын дүнхнд 4 холван икдхмн.

Селәнә эдл-ахун халхд 1965 джилд сырец көвнә гаргылгын 1957 джилд гаргылгдснәс 1,3—1,4 хол-ван, тутов торгын утцн гардг кокон — дүнхнд 1,6 холван, темсн — 3 холван, махн — 2,1 холван, үсн — 1,7 холван, ноосн — 1,5 холван, каракуль хүр-сх гаргылгын — 1,3 холван икдүллгын темдглгдддханә. Сад болн виноград тәрлгнә газрин агъу өрг-дүллгын темдглгдддханә.

Сырец-көвнә гаргылгын цааранднь зөвәр икдүл-хин төлө агротехникин түрүн нүүрин шин дамшлт орулдж, көвнә тәрдж ургьалгнә цуг көдлмшиг өөрхн джилмүдин дунд механизировать келгән төгсәдг, ургьциг аль-бисәрнә өддүллгын эрки чинртә болджана. Колхозмудар болн совхозмудар көвнә-люцерн тәрлгнә эргц орулдж эдлгяр, ус-лгдг газриг улм ясдж сәарүллгяр болн өргдүлл-гяр зөвәр көдлмш кегдхмн.

Казахск Советск Социалистическ Республика

Казахск ССР-д өнәгтә металлург, энергетик, ма-ши тосхлгын, химическ, нефтин, нүүрснә, цементин, хот-хоолин болн гиигн промышленность цааранднь делгрүллгын, ик кемджатәгяр хар металлург бүр-дәлгын темдглгдддханә.

Республикин оln-амтна эдл-ахун капиталнь тав-цин мөнгүнә кемдханә 116—119 миллиард арслнь болхмн, эс гидж урдк долан джилин тавцәс дүн-хнд 2,3 холван ик болхмн. 1965 джилд промышлен-ностин цуг продукцин 1958 джилинкәс дүнхнд 2,7 холван икдхмн.

(Цаарандкн 2-ч халхд).

1959—1965 ДЖИЛМЎДТ СССР-и ОЛН-АМТНА

ЭДЛАХУН ДЕЛГРЛТИН КОНТРОЛЬН ТО

(ЖПСС-и ХХI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүд)

(Цаарандкнь).

Онъгта металлургин ода үүлддях предприятие снь өргдүлгддженя, дакад шин ик предприятие тосхгдхмн.

Хар металлургин завод эрки тосхлтснь — Карагандинск металлургическ болн Ермаковск ферросплавн заводмуд болхмн.

Шин горнообогатительн комбинатс тосхлгъна хаалгъар төмр рудан промышленностин ик делгрлт темдлгддженя.

Кустанайск областд 1959—1965 джилмүдин дунд орн-нутгт ик гидж, джилдэн 19 сай тонн төмр руда гаргъх чидлгт Соколовск-Сарбайск горнообогатительн комбинат үүлдврт орх зөвтэ, эн комбинат Уралин өсдг делгрдж йовх хар металлургин болн Казахстана металлургин неквириг төмр рудан сырьегъар теткх зөвтэ.

Казахстанд түрүн болдж цө гаргългън бүрдэгдженя. Болд хаалгългън дүнхнд 15 холван өсхмн, прокатн болн уулин шахтин оборудованя заводмуд болн маши тосхлгъна талдан предприятие тосхлгън халэгддженя. Түрүн болдж электродвигательмүд болн электровакуумн прибормуд, кабелън издельс гаргългън бүрдэгддженя.

Долан джилин эргид цугтан 25,5—28,6 сай тонн нүүрс гаргългън чидлгт шахтс үүлдврт орулгън, нүүрс гаргългън 1,5—1,6 холван, тер тоод коксуюш нүүрс гаргългън дүнхнд 3 холван икдүллгън халэгддженя.

Химическ промышленность хурдн йовудар өсдг делгрхмн. Искусственн утц гаргългън дүнхнд 10 холван икдхмн; минералън удобренъ гаргългън зөвэр өсхмн, синтетическ каучук, автомобилн покрышк, каустическ сод гаргългън бүрдэгдхмн. Хулс олзлгъна улд целлюлозн болн картон гаргългън бүрдэгддженя.

Гиинг болн хот-хоолин промышленностин аныгсас эдин, булгъарин — үмсх-зүүхин, махна болн шикрин промышленность ик делгрлтэн авхмн.

Селаня эдла-ахун халхд буудя гаргългън цааранднь икдүллгън халэгддженя. Республикин ар үзгин районд, энүнлэ зерглүлдж махн-үсна мал, торгън болн джоболн нооста хө өсклгън шишлнэгдх зөвтэ, теегин болн кодэ теегин район болхла — махна мал, джоболн нооста болн махна-өөкнэ хө, дакад каракуль хө өсклгън шишлнэгдх зөвтэ. 1965 джилд шикрин свекл гаргългън 1957 джилнас 2,9—3,3 холван икдхмн, сырец көвнъ — 1,6—1,9 холван, тосна культурин экн — дүнхнд 2,8 холван, махн — 2,9 холван, үсн — 1,9 холван, ноос гаргългън — 2,5 холван икдхмн.

Тасрхан угагъар ургъц авлгъна болн буудя болн талдан культурин буудя гаргългън икдүллгън эрки таальн — цевр пар газрин удельн чинриг хагългдг газрин 15—20 процентд күргдг тарлгънэ эргц орулдж эдллгън болджана. Шин газр хагълдж эдллгъар болн малин идгин газр услгъар цаарандан чигн кодлмш кегдхмн.

Грузинск Советск Социалистическ Республик

Грузинск ССР-д химическ промышленность, маши тосхлгън, цө болн цитрусин зер-земш гаргългън, сад болн торгън утцна культур, виноград тарлгън болн чагър келгън болн бас тедү мет хот-хоолин промышленностин талдан аныгс цаарандк делгрлтэн авхмн.

Олн-амтна эдла-ахун капиталън тавцин мөнъгнэ кемджань 16,8 миллиард арслнъ болхмн. Долан джилин эргид промышленностин цуг продукция 75 процент шаху өсхмн.

Түләнэ — энергетическ баз батрджана; газин түлэ олзлгдг ик электростанц тосхгдхмн. Нүүрснэ шин күчн-чидлин шахтс, марганцин руда гаргългъна рудникс болн обогатительн фабрикс үүлдврт орулгддженя.

Маши тосхлгъна аныгсас — электротехническ промышленность болн прибор тосхлгън икар делгрхмн; ик кемджатягъар электровозмуд гаргългън бүрдэгддженя. Химическ промышленностин продукция дүнхнд 6 холван өсхмн, минералън удобренъ гаргългън 2,2 холван икдхмн; химическ продукциян шин аныгс гаргългън бүрдэгддженя.

Долан джилин эргид цаягъин 15 фабрик тосхгдхмн, эклц чагър келгънэ производственн баз өргд-

хмн, цэ гаргългън 1,5 холван, виноградн чагър — 2,5 холван өсхмн.

1965 джилд зер-земш цуглуллгън 1957 джилнас дүнхнд 1,8 холван, виноград — 2,2 холван, мах гаргългън — 1,7 холван, үс гаргългън — 2,4 холван икдхмн. 1959—1965 джилмүдт колхозмудар болн совхозмудар 78 минъгн гектар газрт шин сад болн виноград тарлгън, цитрусов таряг өргдүллгън халэгддженя.

Азербайджанск Советск Социалистическ Республик

Азербайджанск ССР-д олн-амтна эдла-ахун эрки төрмүднъ — нефтин, газин болн химическ промышленность цааранднь делгрүллгън болн бас тедү мет хар болн онъгта металлург, маши тосхлгън, эдин промышленность, селаня эдла-ахун аныгсас — көвнъ тарлгън, мал өсклгън, сад болн виноград тарлгън болджана.

Республикин олн-амтна эдла-ахун 1959—1965 джилмүдин эргид 29 миллиард арслнъ кемджатя капиталън тавцин мөнъгн темдлгддженя, эс гидж урдк долан джилмүдас 1,6 холван өсдженя. Долан джилин эргид промышленностин цуг продукция дүнхнд 90 процент немдг өсхмн.

Нефть гаргългън долан джилин эргид 33 процент немдг икдхмн, газ — 2,6 холван, нефтеаппаратур гаргългън — 71 процент, электродвигательмүд — 2,3 холван икдхмн. Электрическ күчн-чидл гаргългън хойр холван шаху икддженя, химическ промышленностин продукция гаргългън зөвэр икддженя. Эд гаргългън 60 процент икдхмн, шеемг эд — 3,4 холван, виноградн чагър — 87 процент икдхмн. Химическ болн металлургическ кесг-заводмуд тосхлгън халэгддженя.

1965 джилд сырец-көвнъ гаргългън 1957 джилнас 1,7—1,8 холван икдхмн, туовой торгън утцн гардг-жокон дүнхнд 1,3 холван, буудя — 2 холван, виноград болн идан — 2,3 холван, махн — 2 холван, үсн — 2,2 холван, ноос гаргългън — 1,8 холван икдхмн. Колхозмудар болн совхозмудар 118 минъгн шаху гектар газрин агъуд шин сад болн виноград тарлгън темдлгддженя.

Литовск Советск Социалистическ Республик

Литовск ССР-д республикин эдла-ахун цааранднь коллективизировать келгън, маши тосхлгъ, гиинг, хот-хоолин болн загъсна промышленность делгрүллгън, химическ промышленность бүрдэлгън халэгддженя.

Республикин эдла-ахун делгрлтд капиталън тавцин 12,5 миллиард шаху арслнъ мөнъгн темдлгддженя, эс гидж урдк джилас хойр холван икдхмн.

Промышленностин цуг продукция долан джилин эргид 1,8 холванас давугъар икдхмн, маши тосхлгъна продукция кемджань 2,6 холван өсхмн, электроэнерг гаргългън — 2 холван, паарс эд гаргългън — 2,5 холван, булгъарин үмсх-зүүх — 2 холван, малин тосн — 1,7 холван, загъс бярлгън — 1,7 холван икдхмн. Тосхлтин материалмуд гаргългън зөвэр икдхмн.

Ода үүлддях электростанц өргдүллгънас болн шин электростанц тосхлгънас колтэ республикин энергетическ көрнъ батллгън темдлгддженя.

Республикин селаня эдла-ахун үсна — тохмта мал, махна болн беконн гаха өсклгън, бодницг, темс, шикрин свекл болн олс гаргългънла нишцүлдж шишлнэгдүлхмн. Бас тедү мет, буудян эдла-ахун цаарандк делгрлтэн авх зөвтэ. 1965 джилд буудя болн шикрин свекл гаргългън 1957 джилнас 1,5—1,7 холван, бодницг — дүнхнд 2 холван, олсн утцн — 1,6 холван, махн — 1,5 холван, үс гаргългън — 1,8—1,9 холван икдүллгън темдлгддженя.

Молдавск Советск Социалистическ Республик

Молдавск ССР-д маши тосхлгън, тосхлтин материалмудин промышленность, хот-хоолин промышленность, энергетик, селаня эдла-ахун өөдлгт, виноград тарлгън, садмуд суулгългън, темс, свекл тарлгън, нег үлү цааранднь делгрүллгън темдлгддженя.

Промышленностин цуг продукция долан джилин эргид 2 холванас үлүгъар, виноградн чагър кедж гаргългън — 3,2 холван, үүрмг шикр кедж гаргългън — 2,5 — 2,8 холван өсхмн.

Республикин эдла-ахун капиталън мөнъг гаргългъна кемджань долан джилин эргид 8,8 миллиард арслнъ болхмн.

Чагър кедг 100 гар завод, шикрин 5 завод, махна-3 комбинат, консервин 6 завод, маши тосхлгъна заводмуд, хот-хоолин промышленностьд технологическ оборудованьс кедж гаргългън завод, цементн завод тосхгддг дуусгдлгън халэгддженя.

Селаня эдла-ахун халхар болхла, 1957 джилна дүнцүлхлэ. 1965 джил шикрин свекл гаргългън 1,9 — 2,1 холван, мах гаргългън дүнхнд 2,2 холван, үс гаргългън — 2,3 — 2,5 холван, темс гаргългън дүнхнд — 1,9 холван, виноград — 2,9 холван икдүллгън темдлгддженя. Республикин колхозмудар болн совхозмудар 180 минъгн гектар шаху газрт виноградникүд суулгългън, 116 минъгн гектар газрт садмуд болн ягод ургъдг модл суулгългън гдхмн.

Колхозмуд хоорнд болн район хоорнд предприятия болгъддг колхозмудин мөнъгэр зер-земш болн виноград эд-бод кедг заводмуд тосхлгън халэгддженя.

Латвийск Советск Социалистическ Республик

Латвийск ССР-д эрки чинртэ төрмүднъ электротехническ болн радиотехническ промышленность, прибор тосхлгън болн маши тосхлгън, загъсна промышленность делгрүллгън болджана.

Республикин олн-амтна эдла-ахун гаргългън капиталън мөнъгнэ кемджань 1959—1965 джилмүдт 10,8 миллиард арслнъ болхмн, эс гидж давсн долан джилмүдин-дорхнь 2 холван үлү болхмн.

Республикин промышленностин цуг продукция долан джилин эргид 2,6 холванас үлү өсхмн, тер тоод маши тосхлгъна болн металл эд-бод келгънэ продукция — 2 холванас давугъар өсхмн. Пассажирск вагод, дизельмүд, электрошамс кедж гаргългън 2 холван шаху, прибормуд — 2,3 холван, цемент дүнхнд 1,5 холван, малин тосн — 1,8 холван; махн — 1,9 холван, загъс бярлгън — 2,2 холван өсхмн.

Химическ, электротехническ болн маши тосхлгъна промышленностин кесг заводмуд тосхлгън болн ширулгългън темдлгддженя. Загъс анындг флот зөвэр элвджүллгън болн Рига балгъснд загъсна порт икдүллгън халэгддженя.

Республикин селаня эдла-ахун улм цаарандан чигн, ик үс өгдг малмуд, мах болн өөк тегшар өгдг гахас, сән тохмта малмуд өсклгъар шишлнэгдүлгдх зөвтэ. 1957 джиллэ дүнцүлхлэ, 1965 джилд мах гаргългън 1,8 холван, үс гаргългън — 1,7 — 1,9 холван, буудя гаргългън — 1,7 — 1,8 холван, бодницг гаргългън — 1,6 холван, шикрин свекл гаргългън — 1,5 — 1,7 холван икдүлгдхмн.

Киргизск Советск Социалистическ Республик

Киргизск ССР-д онъгта металлург, нефтин, газин, нүүрснэ, гиинг болн хот-хоолин промышленность улм цаарандан икар делгрхмн.

Республикин олн-амтна эдла-ахун гаргългън капиталън мөнъгн 10,5 миллиард арслнъ болхмн, эс гидж давсн долан джилмүдиняр болхла — 2,3 холван ик болхмн. Республикин промышленностин цуг продукция 2,2 холван өсхмн.

Эдла-ахусиг электрическ күчар тетклгън зөвэр ясулгдхмн, хойр ик электростанц тосхгддг дуусгдхмн. Мөнъгн үс болн сурьма гаргългъарн республик Советск Союзд голлгч орман цааранднь чигн хадгълхмн. Нефть гаргългън авлгън 3 холван өсхмн, газ икар гаргългън авлгън бүрдэгддженя. Маши тосхлгъна, тосхлтин материалмудин, гиинг болн хот-хоолин промышленностин предприятия тосхгдхмн.

Көвнъ, шикрин свекл, мах гаргългън авлгъар торгън болн нарн нооста хөд өсклгъар республикин эдла-ахун шишлнэгдүлгдхмн. 1957 джиллэ дүнцүлхлэ, 1965 джил шикрин свекл болн сырец-көвнъ гаргългън — 1,3 — 1,4 холван, буудя гаргългън —

(Цаарандкнь 3-ч халхд).

Э Д Л - А Х У Н Д Е Л Г Р Л Т И Н К О Н Т Р О Л Ы Н Т О

(КПСС-н XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүд)

(Цаарандкнь).

2 — 2,3 холван, махн — дүнхнд 3 холван, үсн — 2,6 холван, ноосн — 2,8 холван, торгъна туовой коконс — 2,9 холван икдүлгдхмн.

1959 — 1965 джилмүдт 28 миньгын гектар газрт садмуд болн виноградникүд суулгылгын халэгд-дн. Хаалгын ик тосхлте бас кедгдхмн.

Таджикк Советск Социалистическ Республика

Таджикк ССР-д көвн икар тарлгын, гиигн болн хот-хоолин промышленность, тосхлтин, материал-мудин промышленность, садмуд болн виноградни-күд суулгылг улм цааранднь делгрүлдж икдүлл-гын халэгддженя. энергетическ базмуд батлгд-джана, Узбекк ССР-с газ орулгдхмн. Химическ болн цементн промышленность бүрдэгддженя.

Республикин оln-амтнэ эдл-ахуд 8,6 миллиард арслнь гаргъхар халэгддженя, эннь 1952—1958 джилмүдиняр болхла — 2,6 холван ик болджана. Промышленности цуг продукц 80 процентас үлү-гъар икдхмн.

Селанэ эдл-ахун халхар болхла, 1957 джилинлэ дүнцүлхлэ, 1965 джил сырец-көвн, нургьлдж нарн утцта сорт 1,3 — 1,4 холван, кокон—дүнхнд — 1,6 холван, махн — 2,1 холван, үсн — 2,6 холван ик. Туовой торгъ неклгнэ коконс — 1,5 холван икар гаргъхар халэгддженя.

1959 — 1965 джилмүдт 42 миньг шаху гектар газрт виноградникүд болн садмуд шинэс суулгылг-дхмн.

Армянск Советск Социалистическ Республика

Армянск ССР-д газрин орин газ гардг көрнэд химическ промышленность улм цааранднь делгрүлл-гын, нарн кештэ маши тосхлгн болн прибор тосхл-гын тер мет хот-хоолин болн гиигн промышлен-ность делгрүллгын, энергетическ базмуд батлгын халэгддженя.

Капитальн гарх мөнгнэ кемджен долан джилин эргцд 12 миллиард арслнь болхмн—1952—1958 джи-мүдәр болхла 2,2 холван ик. Промышленности цуг продукц дүнхнд 2,2 холван өсхмн.

Республикин энергетическ базмуд икдүлхн тө-лэд газрин орин газар көдлдг хойр электростанц тосхдж дусхар, тер мет бас хойр гидроэлектро-станц тосхлгн дуусхар темдглгддженя.

Селанэ эдл-ахун халхар болхла, 1957 джилинлэ дүнцүлхлэ 1965 джил виноград гаргылгн дүн-хнд—2,9 холван, плодмуд—3 холван, тамк—1,4 хол-ван, туовой торгъ неклгнэ коконс—1,7 холван, ма-хн—2,1 холван, үсн—1,8 холван икдүлгдхмн. Виног-радникүдин болн садмудин газрин агъу 44 миньгын гектар икдүлгдхмн. Сан гарта чагър болн коньяк кедг гаргылгн бас зөвәр икдүлгдхмн.

IV. Советск оln-амтнэ бәәдл-джиргьлин өслт

Социалистическ производствин делгрлтас болн күч-көлснэ гаргылгын өдлүлгнэс иштәгъар оln-ам-тнэ бәәдл-джиргьлин зогсн уга өслт советск общес-твин делгрлтин заканы болджана.

Кемджен капитализмин цагт производствин өслт даджрачириг байджулгьнур болн күч-көлсч амтсиг хоосрулдж гууль-гуульгьнур шуд авч ирдг бәәсн болхла, социализмин цагт обществен цугта-ннь сә хәәлгнн төлэ, обществен цуг чледин матери-альн болн культурн улм өскгч некврмүдиг хань-гъахин төлэ производств делгрнэ, тегәд производ-ствин өслт оln-амтнэ бәәдл-джиргьлиг хаджилт уга өдлүлгьнур зална.

Капиталистическ систем-дорхнь, социалистическ систем гатлгын үлү болдгн — социализмин цагт обществен производителнь күчә-чидл түргәр делгр-болн капитализмәр болхла оlnа күч-көлснэ продуктсиг социалистическ обществен цуг көд-ләчнр дунд чикәр хувалг теткдгт бәәнә. Советск Союзд күч-көлсәр хувалгъна, түүнә күцәснлэ бо-лн чинрлэ ирлцүлдж социалистическ принцип үүлднә, тернь көдләчнн эврәннь күч-көлснә ашд туслнь, бийиннь урмдта болдгиг токтана, тернь тегәд күч-көлснә гаргьлт өдлүлгьнд болн про-изводств өслтдн эрки чинртә урмдн болджана.

Материальн урмд уга болхла кесг-кесг оln сай амтсиг коммунизмүр авч ирдг болш уга гидж В. И. Ленин сургьла. (Соч. 33 том, 36 халх).

Туркменск Советск Социалистическ Республика

Туркменск ССР-д нефтин, газин, химин, гиигн болн хот—хоолин промышленность цаарандан дел-грүлгдхмн.

Республикин оln-амтнэ эдл-ахун делгрлтд 15,7 миллиард арслнь гаргьгдх болдж халэгддженя. 1952 — 1958 джилмүдиняр болхла 2,4 холван ик. Республикин промышленностин цуг продукц 2 холван шаху икдхмн.

Нефтин болн газин промышленностин делгрлтд капиталнь ик мөнгн гаргьгдх болдж халэгддженя. Нефть гаргьлгн—1,8 холван, газ гаргьлгн—4,3 холван икдхмн. Райони тепловой хойр электростанц тосхгдхмн. Удобрень гаргьлгн бүрдэгддженя. Кен-чр эд болн торгьн эд, булгъар гос кедж гаргьлгн зөвәр икар өсхмн.

Республикин селанэ эдл-аху цаарандан чигн көвн гаргьлгъар, нег үлү нарн утцта көвн гаргьл-гын шишлнэгдүлгдхмн. 1957 джилинлэ дүнцүлхлэ, 1965 джилд көвн гаргьлгн дүнхнд 1,5 холван, мах гаргьлгн—2,1 холван, ноос гаргьлгн—1,5 хол-ван, каракульск хүрсч гаргьлгн—1,3 холван, ту-овой торгъ неклгнэ коконс 1,2 холван икдхмн.

Эстонск Советск Социалистическ Республика

Эстонск ССР-д сланцин, химин промышленнос-тиг, электроэнергетическ эдл-ахуг, маши тосхлгъна, текстильн болн загъсна промышленностиг, тос болн мах гаргьлгь икдүлхиг цааранднь делгрүлх төр тавгддженя.

Республикин оln-амтнэ эдл-ахун делгрлтд 8,1 миллиард арслнь гаргьгдхар темдглгддженя, эннь 1952—1958 джилмүдиняр болхла 1,9 холван ик. Про-мышленности цуг продукц дүнхнд 1,8 холван, тер тоод маши тосхлгн—2,3 холван, сланец гар-гьдж авлгн—1,8 холван, цемент гаргьлгн—6 хол-ванас үлү, махн болн махар кесн хот-хол гаргьл-гн—2,1 холван, малин тос гаргьлгн—1,8 холван, загъс бәрлгн—2,3 холван өсхмн. Электроэнерг гаргьлгн 5 холванас үлү икдхмн.

Загъс бәрлгнэ флот икар делгрхмн, терүг тетк-хин эркд Таллинд загъсна порт тосхгдхмн.

Селанэ эдл-аху цаарандан чигн үстә, тохмта мал-муд өсклгьр, мах болн өок тегш өгдг тохмта гахас өсклгьн шишлнэгдүлгдхмн. 1957 джилиняр дүнцү-лхлэ, 1965 джилд мах гаргьлгн 1,7 холван, үс гар-гьлгн—1,8—1,9 холван, буудя гаргьлгн—дүнхнд 2 холван, боднцг гаргьлгн—2,2 холван, темс гаргь-лгн—1,5 холван, олсн утц келгн—1,9 холван ик-дхмн.

Марксизмин-ленинизмин ул делдәчнр, коммуниз-мүр орлгь теткгч, хот-хол гаргьлгь элвджүл-хин төлэд, обществен производствин өслт цуг күч-көлсчнрин материальн урмдта боллгъна принцип эрки чинртәг лавлдж, әдләр тегшлдж хувахар седлгьиг цагтан шалгьцхала. Социализм-дорхнь, обществен производителнь күчнә делгрлт улм өдән кемдженд күрсн цагт, обществен цуг члед чадмгарн көдлдг болсн цагт, теднә күч-көлсн болхла, улм ик гаргьлтта болсн цагт, зуг тер цагт коммунизмин ах девснгд кергтә болсарнь хуваг-ддгиг күцәдг болхмн. Зуг минь тийм таалд, эдл-дг тоотиг элвджүлгьн күцәгдхмн, күч-көлсәр ху-валгьиг социалистическ принципәс «күн болгьн чадмгарн, күн болгьнд керглсәрн» гидг комму-низмин принципүр орлгьн күцәгдхмн.

Советск оln-амтнэ күчлгьр агъу ик күчтә промышленность болн селанэ эдл-ахун ик произ-водств гаргьгдсн делгрлтин өдгә цагин девснгд мана көдлмшч класс, колхозн крестьянств, интел-лигенц, советск цуг амтс улм сәәнәр бәәхд, эв-рәннь улм өскч материальн болн ухан-седклин некврмүдән өөрхн цагин эргцд күтиднь ханьгъах цуг таал бәәнә.

Оln-амтнә хот-хол, нег үлү, үсн, тосн, махн, темсн болн зер-земш мет тийм хот-хоолар зөвәр ясулг-дхмн. СССР-д хот-хол гаргьлгъна өслт, эдлвр тасрхан угагъар икдүлгьнур авч ирдгәхиг тоолх

кергтә, тийгхләрн, ташр цуг оln-амтнә, Советск Союзин оln-амтнә цугтаннь хот-хол тегштән ясулг-ддженя. Капиталистическ орн-нутгудт болхла, оln-амтнә эдлдг хот-хоолин дундин тоод, хот-хоолин гаргьлт болн эдлврн кемджен бәәхтә классмуд болн күч-көлсчнрин эдлдг хотин кем-джен, тер мет метрополиин оln-амтсн болн коло-ньсин оln-амтсн эдлдг хот-хоолин кемджен хоор-нд агъу заг ик дардгна.

Советск улс ке сәәхн бат хувц-хунрар болн госн-ботинксәр элвгәр теткдхмн. Балгьсар, көдлмшч поселксәр болн селан газрмудар гермүд икар то-схдж, оln-амтсиг бәәх пәтрмүдәр теткьлгьиг үнд-сәрн ясулгьн контрольн тоод халэгддженя. Мебельмүд, герин зүсн-зүүл өлг-эд кедж гаргьл-гн зөвәр икдүлгддженя, бичкн күүкдин эдлдг хот-хол болн эд-тавр гаргьлгьиг элвджүлгьнд, теднә чинриг ясулгьнд ик оньг өггддженя.

Джалв өдлүлгьн, нег үлү бичкн болн дундин джалв авдг көдлмшчнрин болн үүлд церглдг ул-син джалв зөвәр өдлүлгьн темдглгддженя. Ир-гч долан джилд пенсий, дөнъ өглгьнд, бичкн күүк-дин сугрмдг бүрдәлгьнд, оlnа хот-хол элвджүл-лгьнд, түүг ясулгьнд болн кимдрүлгьнд госу-дарств ик мөнг гаргьдж өгчәнә.

СССР-н оln-амтнә материальн бәәдл-джиргьл болн культурн кемдә улм икар өдлүлгьлгь темд-глджәх, оln-амтнә эдл-ахун делгрлтин контрольн то, Коммунистическ парть болн Советск правительств советск оln-амтнә бәәдл-джиргьл ясулхн тус-кар цуцрлган угагъар килмджен өгдгиг шинәс тодрхагъар үзүлдженя.

1. СССР-д йоста гидг оln-амтнә ору болджах, орн-нутгин ору, оln-амтнә бәәдл-джиргьлин кемджен дангьин өслгьнә сә хәәлгьнд болн социа-листическ производств делгрүлхн төлэд гаргьгд-на, капиталистическ орн-нутгудт болхла, даджргч классмуд байджахин төлэд гаргьгдна. 1958 джи-линяр болхла 1965 джил орн-нутгин ору 62 — 65 процент өсхмн. Орн-нутгин ору өслгьнәс иштә оln-амтнә эдлвр улм өдлхмн. Эдлврн көрнө долан джилин эргцд 60—63 процент өсхмн.

2. Социалистическ производствин өслтин агъу ик кемдженлә залгьлдж, тер мет, бас предпри-ятсин сетьс болн наукин, культурин, эрдм-сур-гьулин болн эрүл-менд харлгъна учрежденьс, оlnа хот-хол, гүүлгән, оln-амтсиг бәәдг комму-нальн гермүдәр теткьлгьн зөвәр икдүлгдджәх учрар долан джилин эргцд оln-амтнә эдл-ахун цуг халхсар көдлмшчнрин болн үүлд церглдг улсин тоог дүнхнд 11,5 сай күргдг, эс гидж 21 процент икдүлгьн темдглгддженя. Оln-амтнә эдл-ахуд көдлмшчнрин болн үүлд цергләчирин ут тонь долан джилин чилгчәр 66 сай гар күн бол-хмн.

3. Долан джилин эргцд көдлмшчнрин болн үүлд цергләчнрин ил лавта ору, көдлмш кедг нег күүнә джалвар дундлад тоолхла, көдләд олсн мөнгнә ору, пенсин болн дөнъгин өслтин ашд, тер мет оlnа хот-хоолин үн улм цаарандан кимдрүлгьнә ашд 40 процент өсхмн.

Селанэ эдл-ахун производствин өслтәс болн күч-көлснә гаргьлт өдлгьнәс иштә колхозникүдин ил лавта орунь долан джилин эргцд нургьлдж кол-хозмудин обществен производствин өслтин тоо-гъас багъ гихдән бас 40 процент өсхмн.

Амтн бәәдг гермүд тосхлгь икар делгрүлгьн, школ-интернатмудин, бичкн күүкдин учреждень-син сетьс тосхлгь болн эмчин халхар оньгәр эмнидг улм цаарандан делгрүлгьн, оln-амтиг сургьлгьн болн культурн-бытовой теткьлгьнә нань чигн янзс күч-көлсчнрин бәәдл-джиргьлин кем-джәг өдлүлгьнд ик чинртә болхмн.

4. Иргч долан джилд көдлмшчнрин болн үүлд цергләчнрин джалв икдүлгьнлә хамдан, оln-амтнә эдл-ахун цуг халхсар сүл джилмүдт эклг-сн көдлмшчнрин болн үүлд цергләчнрин джалв дигьлгьн дуусгдхмн. Авдг джалвиг дүсүлэд дигьл-гьн, бичкн джалв болн дундин джалв авдг көдл-мшчнрин болн үүлд цергләчнрин авдг джалв икдүл-лгьн болдж гархмн, тийм кевәр, ик джалв авдг көдләчнрлә дүнцүлхлэ, бичкн болн дундин джа-лв хоорндг заагиг багърулгьн болдж гархмн.

(Цаарандкнь дарук номерт)